

Zajednica urednika znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa – stavovi o aktualnom trenutku i budućnosti znanstvenog izdavaštva u RH

*Ante Čović**

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, HR-10 000 Zagreb, Hrvatska

Časopisi predstavljaju nacionalno i kulturno dobro. Oni čuvaju vjerni zapis o kulturnim zbivanjima i strujanjima u realnom vremenu. Možemo utoliko kazati da su časopisi duhovni otisak vremena u kojem nastaju. Sve to na poseban način vrijedi i za korpus znanstvenih časopisa. I znanstveni časopisi imaju svoju povijesnu i kulturnu ulogu, premda toga nismo u dostatnoj mjeri svjesni. U svojoj primarnoj, aktualnoj ulozi znanstveni su časopisi mjesto na kojem znanstveni rezultati izlaze na vidjelo i ulaze u istraživačku interakciju, ali i mjesto na kojem znanost ulazi u svoju društvenu ulogu. Stoga se razvijena društva i odgovorne države posebno brinu za održavanje i unapređivanje sustava znanstvenih časopisa.

Kada bismo Hrvatsku procjenjivali prema razini skrbi za znanstvene časopise mogli bismo reći da je naša zemlja jedno od sretnijih mjesta na planetu za izdavanje i potpomaganje znanstvenih časopisa. Državnu skrb za znanstvene časopise u Hrvatskoj odlikuje sustavnost i dugotrajni kontinuitet koji je bio narušen tek jednim neuspjelim pokušajem uništavanja sustava znanstvenih časopisa na samom startu samostalne hrvatske države. Tradicija sustavne državne skrbi za izdavanje i unapređivanje časopisa seže do već zaboravljenih vremena Samoupravne interesne zajednice za znanost (famozni SIZ VII) da bi bila naprasno prekinuta 2. prosinca 2009. godine, kada je Hrvatski sabor usvojio državni proračun za 2010. godinu, u kojem su sredstva namijenjena financiranju znanstvenog izdavaštva bila drastično smanjena.

To je ujedno i rođendan Zajednice urednika znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa. Upravo je tog dana na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održan sastanak urednika znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa, koji je sazvalo Povjerenstvo za izdavaštvo Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Sudionici sastanka donijeli su zaključak kojim su se konstituirali kao tijelo pod nazivom Skup urednika znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa i izdavača znanstvene knjige. Na sastanku je donesen zaključak kojim se Skup urednika konstituirao »kao krizno tijelo sa zadaćom da se izbori za dostatno, regulirano i transparentno sufinanciranje hrvatskih znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa i znanstvenih knjiga«. Donesen je nadalje zaključak da se kao programski dokument Skupa urednika usvoji »Apel za spas znanstvenih časopisa i znanstvene knjige«, koji je izvorno donijela Skupština Hrvatskoga filozofskog društva 27. studenog 2009. godine, te uputila predsjednici Vlade RH kao i hrvatskoj javnosti. Na sastanku je ustanovljena Koordinacija Skupa urednika kao koordinacijsko i izvršno tijelo za zadaćom da nastavi s aktivnostima spašavanja i očuvanja znanstvenog izdavaštva u Republici Hrvatskoj. Skup urednika je na drugom plenarnom sastanku 24. veljače 2011. donio odluku o novom nazivu – Zajednica urednika znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa.

Prijelomni nadnevak 2. prosinca 2009. označio je kraj tradicije sustavne državne skrbi za znanstveno izdavaštvo u Hrvatskoj i početak zbivanja koja su oformila crtu kontinuiteta i izrodila se u negativnu tradiciju demontaže sustava državnog podupiranja znanstvenog izdavaštva kao javnog dobra. No, osnivanjem Zajednice urednika znanstvenih i znanstveno-stručnih časopisa s istim se datumom začela paralelna tradicija društvene skrbi za znanstveno izdavaštvo s paradoksalnom zadaćom da dužnosnike i tijela državne vlasti sprečava u destruiranju sustava znanstvenog izdavaštva koji je desetljećima brižno izgrađivan i koji je postao neupitna nacionalna vrijednost i kulturno dobro najvišeg ranga.

*E-pošta: ante.covic1@zg.t-com.hr